

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Jiřího Pally v právní věci žalobkyně: **L. O.**, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalované proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 16. 2. 2009, č. j. 42 Cad 37/2008 – 34,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Krajský soud v Ústí nad Labem rozsudkem ze dne 16. 2. 2009, č. j. 42 Cad 37/2008 – 34, zrušil pro nezákonnost rozhodnutí žalované České správy sociálního zabezpečení ze dne 4. 4. 2008, č. j. X, jímž byl žalobkyni přiznán starobní důchod, a věc vrátil žalované k dalšímu řízení. Rozhodl dále tak, že žalovaná je povinna zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení v částce 34 Kč do 30 dnů od právní moci rozsudku. Přezkoumávaným rozhodnutím žalovaná (dále jen „stěžovatelka“) přiznala žalobkyni od 1. 9. 2007 starobní důchod podle ustanovení § 29 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb. (o důchodovém pojištění) v platném znění a Dohody mezi Československou republikou a Svazem sovětských socialistických republik o sociálním zabezpečení č. 116/1960 Sb. mezinárodních smluv (m. s.), a to ve výši 2340 Kč měsíčně. V odůvodnění uvedla, že výše důchodu se skládá ze základní výměry, která činí 1570 Kč měsíčně a procentní výměry, která se stanoví procentní sazbou z výpočtového základu (dále jen „VPZ“), jenž činí v případě žalobkyně 327 Kč a jeho výše odpovídá osobnímu vyměřovacímu základu 327 Kč za roky 1986 – 2006. Procentní výměra ke dni vzniku nároku na důchod za 24 roků pojištění činí 36 % VPZ, tj. 118 Kč měsíčně, avšak byla přiznána v minimální zákonné výši 770 Kč měsíčně.

Ve včas podané žalobě proti tomuto rozhodnutí vyslovila žalobkyně nesouhlas s přiznanou výší důchodu. Zdůraznila, že nežádala o nové přiznání starobního důchodu,

ale o „převedení“ starobního důchodu přiznaného jí v Ruské federaci v souvislosti s přesídlením do České republiky. Uvedla, že v Rusku pobírala důchod od 17. 7. 1998, tedy od 50 let věku, neboť pracovala v klenotnickém závodě od r. 1972 jako emailer s vypalovací barvou na stříbře, zlatě, nádobí a různých špercích. Byla odborníkem nejvyšší dosažitelné třídy v oboru a vzhledem ke škodlivosti používaných materiálů jí byl starobní důchod přiznán již v 50 letech. Žádost o důchod chtěla podat již po svém příjezdu do České republiky, ale bylo jí řečeno, že zde nemá trvalý pobyt. Podle předběžného propočtu na „ČSSZ v Teplících“ i v Praze v r. 2001 by měla dostávat přibližně 50 % průměrné měsíční mzdy ze zaměstnání přirovnatelného k jejímu povolání, tedy zhruba 50 % z částky 14 000 až 16 000 Kč + 1032 Kč. Domáhala se přezkoumání a zrušení napadeného rozhodnutí.

Stěžovatelka ve vyjádření k žalobě uvedla, že zhodnotila žalobkyni veškerou dobu pojištění, kterou měla uloženu ve své evidenci a dobu podle potvrzení ruského nositele pojištění. Jedná se o rozpis dob pojištění v rozmezí od 2. 7. 1963 do 31. 8. 2007 v rozsahu 8986 dnů, tj. 24 roků a 226 dnů. Při výpočtu důchodu pak postupovala podle § 29 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb. v platném znění a podle Dohody mezi ČSR a SSSR č. 116/1960 Sb. m. s. (dále jen „Dohoda“), což znamená, že při přiznání důchodu se žalobkyni plně započítala doba zaměstnání na území obou smluvních stran bez ohledu na to, jaká část doby zaměstnání připadá na práci v každém z těchto států (čl. 4 odst. 1 Dohody). Dále pak postupovala podle čl. 5 odst. 1 Dohody, podle něhož občanům, kteří přesídlili z území jedné smluvní strany na území druhé smluvní strany a po přesídlení pracovali, se vyměřují důchody a jiné dávky z výdělku dosaženého v zaměstnání v zemi, do níž přesídlili. Tento postup žalovaná zvolila proto, že ve spisové dokumentaci žalobkyně evidovala evidenční listy prokazující, že na území České republiky po přesídlení p r a c o v a l a . Evidenční listy vydala organizace Ammisch s. r. o., se sídlem Prosetická 216, Teplice, k níž byla žalobkyně v pracovním vztahu. Organizace o tom vedla evidenční list a odváděla za žalobkyni sociální pojištění. Žalovaná byla tudíž povinna postupovat podle čl. 5 odst. 1 Dohody. Skutečnost, že žalobkyně současně pobírala starobní důchod přiznaný ruským nositelem pojištění a pracovala v České republice a byla zde důchodově pojištěna, posuzuje žalovaná jako porušení ruských právních předpisů (oznamovací povinnost) a základního principu teritoriality Dohody. Stěžovatelka navrhovala Krajskému soudu v Ústí nad Labem zamítnutí žaloby.

Krajský soud napadeným rozsudkem zrušil přezkoumávané rozhodnutí stěžovatelky a věc jí vrátil k dalšímu řízení. Se stěžovatelkou se ztotožnil v názoru, že na daný případ je nutné (kromě zákona o důchodovém pojištění) aplikovat úpravu obsaženou v Dohodě. Nesouhlasil však s tím, že pro stanovení výdělku pro přiznání důchodu je nutno aplikovat čl. 5 odst. 1 Dohody. Vyslovil přesvědčení, že stěžovatelka pominula čl. 5 odst. 2 Dohody, v němž je uvedeno, že u občanů, kteří přesídlili z jedné země do druhé p o p ř i z n á n í d ů c h o d u nebo jiné dávky, se při stanovení výdělku pro přiznání a výši důchodu postupuje stejně jako u občanů, kteří přesídlili z území jedné smluvní strany na území druhé smluvní strany a po přesídlení nepracovali. Pak se při výměře důchodu vychází z průměrného měsíčního výdělku zaměstnanců obdobného oboru v zemi, do níž přesídlili. V případě stěžovatelky je podle názoru krajského soudu rozhodujícím kritériem skutečnost, že žalobkyně přesídlila do České republiky až po přiznání starobního důchodu a k výdělkům dosahovaným po přiznání starobního důchodu na území České republiky nelze pro přiznání starobního důchodu při stanovení vyměřovacího základu přihlížet. Není možné považovat za jediné kritérium pro určení postupu pro stanovení výdělku přesídlivších občanů, zda žadatel po přesídlení do České republiky pracoval či nikoliv, neboť pak by speciální úprava pro osoby, které přesídlily po přiznání důchodu, pozbývala jakéhokoliv významu. Krajský soud uzavřel, že žalovaná se dopustila nezákonnosti, když při stanovení výdělku pro přiznávání důchodu použila nesprávné ustanovení Dohody, v důsledku čehož došlo z její strany k nesprávnému stanovení výše starobního důchodu

žalobkyně. Soud proto pro nezákonnost napadené rozhodnutí zrušil podle § 78 odst. 1 a odst. 4 s. ř. s. a věc vrátil stěžovatelce k dalšímu řízení.

Žalovaná (dále též „stěžovatelka“) podala proti napadenému rozsudku včas kasační stížnost, v níž vytýká krajskému soudu nesprávné právní posouzení věci ve smyslu § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Stěžovatelka nesdílí jeho názor, že na daný případ je nutno aplikovat odst. 2, větu druhou, čl. 5 Dohody a má za to, že krajský soud tuto část textu účelově vytrhl z kontextu celého článku 5 Dohody. Pominul především odst. 1 téhož článku, podle něhož občanům, kteří přesídlili z území jedné smluvní strany na území druhé smluvní strany a po přesídlení pracovali, vyměřují se důchody a jiné dávky z výdělku dosaženého v zaměstnání v zemi, do níž přesídlili. Má za to, že z dikce čl. 5 Dohody je zcela zřejmé, že je v něm uplatněn princip přesídlení spolu se zkoumáním, zdali přesídlivší občan pracuje či nepracuje. Toto posouzení je základním krokem pro stanovení dalších postupů ve shodě s Dohodou. V prvním případě - to znamená v případě, kdy občan po přesídlení pracoval, se totiž zohledňují výdělky dosažené v zaměstnání v zemi přesídlení, a až ve druhém případě, kdy občan po přesídlení nepracoval, se přihlíží k průměrnému měsíčnímu výdělku zaměstnance obdobného oboru i kvalifikace ke dni přiznání důchodu nebo jiné dávky v zemi, do níž přesídlil. Lze tak vysledovat, že čl. 5 Dohody staví na roveň aktivní občany i občany, kterým byl před přesídlením přiznán v domovské zemi důchod. Jediné, co čl. 5 Dohody rozlišuje je, zdali tito občané po přesídlení pracovali či nikoliv.

Podle názoru stěžovatelky, pokud by se z tohoto posouzení měli vyvázat občané, kteří přesídlili až po přiznání důchodu, zajisté by Dohoda na tyto případy pamatovala svým konkrétním ustanovením a nezahrnovala by tuto úpravu pod ustanovení jiné. Že tomu tak není, nasvědčuje právě článek 5 odst. 2 věty druhé Dohody, který jasně a konkrétně určuje postup při přepočtu důchodů v situaci, kdy přesídlivší občan, kterému byl přiznán důchod před přesídlením, nepracoval. Pokud by takový občan pracoval, není třeba zjišťovat průměrný měsíční výdělek zaměstnance oboru a kvalifikace ke dni přiznání důchodu, neboť u pracujícího občana je výdělek znám. Tak tomu bylo i u žalobkyně, jejíž činnost podléhala nemocenskému a následně důchodovému pojištění, což v předmětné věci zpochybněno nebylo; z její činnosti bylo odváděno pojistné do státního rozpočtu České republiky a za tuto činnost jí náleží, stejně jako občanu České republiky, jemuž je dle čl. 2 Dohody účastník postaven na roveň, i dávka důchodového pojištění podle zákona o důchodovém pojištění. A právě tato situace je vyřešena článkem 5 odst. 1 Dohody. Stěžovatelka je tudíž přesvědčena, že právní názor zaujatý Krajským soudem v Ústí nad Labem není správný a odporuje článku 5 Dohody. Skutečnost, že se zvolený postup pro daný případ projevil na výši důchodu negativně, nemůže a nesmí v žádném případě ovlivnit správnou aplikaci čl. 5 odst. 1 Dohody. Stěžovatelka navrhovala, aby Nejvyšší správní soud pravomocný rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Současně s podáním kasační stížnosti požádala, aby Nejvyšší správní soud přiznal kasační stížnosti odkladný účinek, přičemž svůj požadavek odůvodnila skutečností, že zruší-li Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu, jímž bylo rozhodnutí stěžovatelky zrušeno, dostane se věc do stadia nového posouzení žaloby. Krajský soud, jsa vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu, může pak rozhodnout opačně, což by mělo za následek, že původní zrušené rozhodnutí stěžovatelky „obživne“. Důsledkem nového rozhodnutí krajského soudu by již ovšem nebylo zrušení rozhodnutí vydaného v mezidobí k realizaci původního rozsudku; nastala by tak situace, kdy by vedle sebe existovala dvě protichůdná rozhodnutí o téže věci. Jde o nežádoucí výsledek, který je existujícími procesními instituty prakticky neřešitelný. V daném případě by rozhodnutí o původní žalobě ztratilo smysl, což by vedlo, podle názoru stěžovatelky, k naplnění pojmu „nenahraditelné újmy“, jejíž vznik je jednou z podmínek přiznání odkladného účinku ve smyslu ustanovení § 73 odst. 2 s. ř. s., na který odkazuje § 107 téhož zákona.

Žalobkyně podala ke kasační stížnosti vyjádření, v němž se ztotožnila s právním názorem Krajského soudu v Ústí nad Labem a znovu zdůraznila, že z Ruska přesídlila do Čech poté, co jí byl v Rusku v r. 1998 přiznán starobní důchod. Žádala o jeho převod do České republiky v říjnu roku 2006. Připomněla, že Ruská federace a Česká republika jsou smluvní strany a stěžovatelka nemá tudíž žádné právo rušit její 11 let pobíraný starobní důchod. Uvedla dále, že evidenční listy důchodového pojištění byly padělány, což popsala již v žalobě. Poté, co obdržela rozhodnutí o přiznání starobního důchodu, žádala o jeho zrušení a připomněla, že chtěla jen převést důchod z Ruské federace. Pokud to není možné, pak je přesvědčena, že by jí měl být důchod vypočten podle průměrného měsíčního výdělku zaměstnanců obdobného oboru a kvalifikace ke dni přiznání důchodu v zemi, do níž přesídlila, jak na to pamatuje čl. 5, druhá část Dohody. Nesouhlasila s návrhem stěžovatelky na zrušení rozsudku krajského soudu a upozornila, že pokud tak Nejvyšší správní soud učiní, je rozhodnuta požádat o přezkum „soud Evropský“. K vyjádření připojila potvrzení Správy sociálního zabezpečení obyvatelstva Krasnogvardajského obvodu č. 71697 ze dne 13. 10. 1998, podle něhož jí byl přiznán důchod ve výši 340 rublů a 10 kopějek + příplatky, a to do konce života. Dále připojila potvrzení ze dne 2. 6. 2003 Výboru práce a sociálního zabezpečení obyvatelstva Sankt – Petěrburgu, že dostává důchod ve výši 1433 rublů a 30 kopějek měsíčně na doživotí. Připojila rovněž další doklady o dobách pojištění v Ruské federaci.

Dříve než Nejvyšší správní soud mohl rozhodnout o věci samé, rozhodl přednostně o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti. Tomuto návrhu stěžovatelky vyhověl usnesením ze dne 17. 6. 2009, č. j. 4 Ads 45/2009 – 80, které nabylo právní moci dne 24. 6. 2009, vycházející především z názoru vysloveného v usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 4. 2007, č. j. 2 Ans 3/2006 – 49. Veden uvedeným názorem dospěl Nejvyšší správní soud v daném případě k závěru, že žalovanou v kasační stížnosti namítaný nežádoucí stav, který by mohl nastat, pokud by se Nejvyšší správní soud ztotožnil s výkladem příslušného článku Dohody, který zaujala stěžovatelka. Pak by na její straně bylo možno spatřovat nenahraditelnou újmu ve smyslu § 73 odst. 2 s. ř. s, neboť vrácení případně neprávem vyplacených částek na základě rozhodnutí vydaného podle napadeného rozsudku krajského soudu, by s ohledem na právní úpravu odpovědnosti příjemců dávek důchodového pojištění, neměla nárok na vrácení neprávem vyplacených částek. Současně Nejvyšší správní soud usoudil, že přiznání odkladného účinku není v rozporu s veřejným zájmem, ani se nepřiměřeným způsobem nedotkne práv třetích osob.

Nejvyšší správní soud nyní přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., podle nichž byl vázán rozsahem a důvody, jež byly stěžovatelkou v kasační stížnosti uplatněny. Přitom neshledal vady uvedené v ustanovení § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

Stěžovatelka se v kasační stížnosti dovolávala nesprávného posouzení právní otázky krajským soudem, tedy důvodu kasační stížnosti uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Tuto stížnostní námitku neshledal Nejvyšší správní soud důvodnou, i když se musel od některých úvah krajského soudu, vyslovených v napadeném rozsudku poněkud odchýlit, jak bude vysvětleno níže. To však zůstalo bez vlivu na správnost závěru krajského soudu, jímž bylo jako nezákonné zrušeno napadené rozhodnutí žalované.

Z dávkového spisu žalobkyně vedeného u České správy sociálního zabezpečení zjistil Nejvyšší správní soud tyto skutečnosti rozhodné pro posouzení věci:

Žalobkyně podala dne 5. 10. 2006 na Okresní správě sociálního zabezpečení v Teplicích žádost o starobní důchod, v níž m. j. uvedla, že je ruské státní příslušnosti a od 17. 7. 1998 dosud pobírá starobní důchod z Ruské federace. K žádosti přiložila rozhodnutí Policie České republiky, Oblastního ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie v Ústí nad Labem, Oddělení cizinecké policie Teplice ze dne 8. 2. 2006, č. j. SCPP-00443/ÚL-IX-C1-08-2006, jímž jí bylo vydáno povolení k pobytu a přiznáno právní postavení dlouhodobě pobývajících rezidenta Evropské unie na území České republiky podle čl. 4 až 8 Směrnice Rady Evropské unie 2003/109/ES Ústředního věstníku Evropské unie o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty. Bylo totiž zjištěno, že žalobkyně splnila podmínky čl. 4 až 7 uvedené Směrnice pro udělení trvalého pobytu, neboť na území České republiky pobývala 5 let, rozhodnutí nabylo právní moci dne 22. 2. 2006. K žádosti žalované o sdělení (prošetření) trvalého pobytu a státní příslušnosti žalobkyně sdělila dne 23. 1. 2007 Policie ČR - Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie, evidenční odbor, se sídlem Praha 3, Olšanská 2, pod č. j. SCPP – 508/E2 – 2007, že ruská státní příslušnice O. L., nar. X má povolen na území České republiky trvalý pobyt od 22. 2. 2006 za účelem rezident ES. Ve spise je dále založeno potvrzení Správy sociálního zabezpečení obyvatelstva Krasnogvardajského obvodu č. 71697 ze dne 13. 10. 1998, podle něhož byl žalobkyni přiznán v Ruské federaci důchod starobní ve výši 340 rublů a 10 kopějek + příplatky, a to doživotně. Dále je zde založeno též potvrzení ze dne 2. 6. 2003 Výboru práce a sociálního zabezpečení obyvatelstva Sankt – Petěrburgu, že dostává důchod ve výši 1433 rublů a 30 kopějek měsíčně na doživotí. Ve spise je konečně též založeno (v českém překladu) potvrzení Oddělení penzijního fondu Ruské federace města Leningradu a Leningradské oblasti ze dne 16. 8. 2006 o výplatě důchodu stěžovatelce v roce 2005 (v prosinci 2005 činila výše důchodu 2285 rublů a 77 kopějek).

Ve spise jsou rovněž založeny evidenční listy důchodového pojištění v ČR, podle nichž byla žadatelka pojištěna v letech 2004, 2005 a 2006 jako zaměstnankyně organizace Ammisch s. r. o. celkem v rozsahu 425 dnů a dále doklad o evidenci žalobkyně jako osoby samostatně výdělečně činné v rozsahu 364 dnů v roce 2002.

Podle obsahu potvrzení penzijního fondu Ruské federace se sídlem v Moskvě, ulice Šabolovka č. 4 ze dne 5. 10. 2007 byl žalobkyni přiznán od 17. 7. 1998 doživotně starobní důchod v Ruské federaci, přičemž v době přiznání důchodu jí bylo započteno celkem 21 roků, 9 měsíců a 13 dnů zaměstnání (pojištění). Naposledy stěžovatelka pracovala před přiznáním důchodu (od 28. 3. 1972 do 11. 4. 1980 a opět od 11. 5. 1993 do 16. 7. 1998 na závodě „Ruskije samocvety“ jako emailer. Po přiznání důchodu již nepracovala. Výplata důchodu na území Ruské federace byla přerušena k 1. 9. 2007. Podle osobního listu důchodového pojištění žalobkyně vydaného žalovanou dne 27. 2. 2008 má žalobkyně hodnocenu celkovou dobu pojištění do 1. 9. 2007 v rozsahu 8986 dnů, tj. 24 roků a 226 dnů.

V projednávané věci je podstatou sporu způsob stanovení výdělku pro účely vyměření starobního důchodu žalobkyně. Stěžovatelka odkázala na čl. 5 odst. 1 Dohody, který zní: „*občanům, kteří přesídlili z území jedné smluvní strany na území druhé smluvní strany a po přesídlení pracovali, vyměřují se důchody a jiné dávky z výdělku dosaženého v zaměstnání v zemi, do níž přesídlili*“. Na základě čl. 5 odst. 1 Dohody stěžovatelka, poté co zjistila, že žalobkyně po svém přesídlení, za něž považovala faktické přestěhování z Ruské federace do České republiky a získání dlouhodobého pobytu zde v roce 1999, na území České republiky pracovala, vyměřila jí starobní důchod z výdělku, kterého v zaměstnání v České republice dosáhla, i když jí byl před přesídlením přiznán v Ruské federaci ruský starobní důchod. Naproti tomu se žalobkyně dovolávala použití čl. 5 odst. 2 Dohody, podle něhož: „*občanům, kteří přesídlili z území jedné smluvní strany na území druhé smluvní strany a po přesídlení nepracovali, vyměří se důchody a jiné dávky z průměrného měsíčního výdělku zaměstnanců obdobného oboru a kvalifikace ke dni přiznání důchodu nebo jiné dávky v zemi, do níž přesídlili. Stejně*

se postupuje při výpočtech důchodu a jiných dávek u občanů, kteří přesídlili z jedné země do druhé po přiznání důchodu nebo jiné dávky“. S odkazem na toto ustanovení žalobkyně dovedla – a krajský soud tomuto názoru přisvědčil – že pokud přesídlila (přestěhovala se) na území České republiky po přiznání starobního důchodu ruským orgánem sociálního zabezpečení, měl jí být po přesídlení vyměřen český starobní důchod z průměrného měsíčního výdělku, který ke dni jeho přiznání dosáhli v České republice zaměstnanci obdobného oboru a kvalifikace, a to bez ohledu na to, zda po přesídlení pracovala či nikoliv.

Stěžovatelka si však úsudek o výkonu práce žalobkyně po tzv. přesídlení učinila jen na základě zjištění, že žadatelka o důchod dosáhla v České republice výdělku a v rozhodném období pro stanovení osobního vyměřovacího základu tak získala rovněž české doby pojištění. Charakterem pobytu žalobkyně na území České republiky po jejím přestěhování z území Ruska se však blíže nezabývala. Nejvyšší správní soud je přesvědčen, že samotným přestěhováním žalobkyně však nemohlo dojít k jejímu přesídlení ve smyslu čl. 5 Dohody. Poukazuje v tomto směru na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 5. 2010, č. j. 6 Ads 56/2009 - 52, který lze vyhledat na www.nssoud.cz, v němž uvedený soud dovedl, že „*přesídlení ve smyslu Dohody o sociálním zabezpečení uzavřené mezi ČSR a SSSR nastává nejdříve datem vydání souhlasu s tímto přesídlením podle čl. II. Protokolu k Dohodě; za souhlas je třeba považovat povolení k trvalému pobytu podle § 66 a násl. zákona č. 326/1999, o pobytu cizinců na území České republiky“.* S tímto výkladem pojmu přesídlení, jenž byl v uvedeném judikátu velmi obsáhle odůvodněn, se Nejvyšší správní soud plně ztotožňuje i v nyní projednávané věci, když neshledává žádného důvodu se od něho odchýlit.

Použití čl. 5 odst. 1 Dohody tedy v dané věci přicházelo v úvahu jen kdyby žalobkyně pracovala na území České republiky po získání povolení k trvalému pobytu. Až za této situace by totiž bylo možné zvažovat, zda přiznání starobního důchodu ruským orgánem sociálního zabezpečení před přesídlením žalobkyně na území České republiky představuje právně relevantní skutečnost, nebo zda je rozhodující, že žadatelka po přesídlení pracovala a dosáhla tak v České republice výdělku, z něhož jí bylo možné vyměřit starobní důchod, aniž by muselo být vycházeno z fiktivního výdělku uvedeného v čl. 5 odst. 2 Dohody.

Tato základní podmínka pro případnou aplikaci čl. 5 odst. 1 Dohody však nebyla v nyní projednávané věci splněna. Žalobkyně totiž sice po přestěhování na území České republiky pracovala a její činnost podléhala nemocenskému a následně důchodovému pojištění, jak je zřejmé z jejího osobního listu důchodového zabezpečení, který je založen ve správním spise, nicméně povolení k trvalému pobytu jí bylo uděleno až 22. 2. 2006. O této skutečnosti nepochybně svědčí doklady Policie České republiky výše již citované o povolení k trvalému pobytu žalobkyně od 22. 2. 2006 na území České republiky, přičemž údaje v nich uvedené plně korespondují s ustanoveními § 78 a 79 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů upravujících problematiku vydávání a obsahu průkazu o povolení k pobytu v návaznosti na udělení povolení k trvalému pobytu. Ve spise je rovněž založeno výše již zmíněné rozhodnutí Policie České republiky, Oblastního ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie Ústí nad Labem, Oddělení cizinecké policie Teplice, jímž bylo vydáno žalobkyni povolení k pobytu a přiznáno právní postavení dlouhodobě pobývajících rezidenta Evropské unie na území České republiky, a to na adrese T. – P., P. 216/6, podle čl. 4 až 8 Směrnice Rady Evropské unie 2003/109-ES Úředního věstníku Evropské unie, o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty. Takové postavení má přitom podle uvedeného evropského právního předpisu trvalou povahu a přiznává se státním příslušníkům třetích zemí při splnění obdobných podmínek, za kterých se jim podle § 65 a násl. zákona č. 326/1999 Sb. uděluje povolení k trvalému pobytu na území České republiky. Konečně pak o udělení trvalého pobytu stěžovatelce

ke dni 22. 2. 2006 svědčí i to, že podle potvrzení penzijního fondu Ruské federace ze dne 5. 10. 2007 byla zastavena výplata starobního důchodu stěžovatelky od 1. 9. 2007.

Přestože tedy otázky udělení povolení k trvalému pobytu nebyla ve správním řízení ani v řízení před krajským soudem řešena, když oba orgány vycházely z předpokladu, že za „přesídlení“ ve smyslu Dohody mezi ČSR a SSSR je možno vykládat jako pouhé přemístění či přestěhování občana z teritoria z jedné ze smluvních zemí na teritorium druhé smluvní země, může Nejvyšší správní soud na základě listin založených ve správním spise učinit jednoznačný závěr, že žalobkyně toto povolení získala ke dni 22. 2. 2006. Teprve až tímto dnem došlo tedy ve shodě se závěrem vysloveným v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 5. 2010, č. j. 6 Ads 56/2009 – 52, k jejímu přesídlení na území České republiky. Krátce po udělení trvalého pobytu pak stěžovatelka požádala o starobní důchod, který jí byl přiznán od 1. 9. 2007, přičemž podle § 18 odst. 1 věty první zákona o důchodovém pojištění nebylo při stanovení osobního vyměřovacího základu vycházeno z období kalendářního roku předcházejícího roku, ve kterém k přiznání důchodu došlo (naposledy byla hodnocena žalobkyni jako doba pojištění část roku 2005, konkrétně od 18. 8. 2005 do 31. 12. 2005). Za tohoto stavu věci lze konstatovat, že žalobkyně po přesídlení na území České republiky již nepracovala a nedosáhla v této zemi výdělků, z nichž by bylo možné podle zákona o důchodovém pojištění vyměřit starobní důchod. Hypotéza pro použití normy obsažené v čl. 5 odst. 1 Dohody tedy nebyla v projednávané věci naplněna, takže stěžovatelce musel být český starobní důchod vyměřen podle odstavce druhého téhož ustanovení Dohody z průměrného měsíčního výdělku, který ke dni přiznání důchodu dosáhli v České republice zaměstnanci obdobného oboru a kvalifikace.

Protože v nyní projednávané věci tedy nebyla splněna základní podmínka pro použití čl. 5 odst. 1 Dohody, krajský soud v zásadě nepochybil, když z tohoto ustanovení při svém rozhodování nevycházel a naopak vycházel z čl. 5 odst. 2 Dohody. V žalobním řízení tudíž nedošlo k nesprávnému posouzení právní otázky soudem, byť rozhodnutí krajského soudu zčásti stojí na nesprávném předpokladu, kdy uvedený soud, stejně jako žalovaná, pokládal za přesídlení žalobkyně na území České republiky její faktické přestěhování a nikoliv až den, od kterého jí byl na zdejším území povolen trvalý pobyt, jímž je den 22. 2. 2006. Vzdor tomuto pochybení však Nejvyšší správní soud nepokládal za nutné zrušit jinak správný výrok krajského soudu, jímž došlo ke zrušení napadeného rozhodnutí žalované pro nezákonnost a k vrácení věci žalované k dalšímu řízení. Nejvyšší správní soud přitom v tomto směru vycházel z usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 4. 2009, č. j. 8 Afs 15/2007 – 75, v němž se rozšířený senát zabýval obdobnou procesní situací, neboť zrušující rozsudek krajského soudu se opíral o více důvodů a Nejvyšší správní soud tudíž shledal, že některý z nich ob stojí a jiný nikoliv. Dospěl k závěru, že v takovém případě je třeba vážit míru opory výroku v odůvodnění a lze akceptovat, pokud důvody ob stojí v podstatné, převažující míře. Vytvořil pak závěr vyjádřený v právní větě, podle níž: *„Zruší-li správně krajský soud rozhodnutí správního orgánu, ale výrok rozsudku stojí na nesprávných důvodech, Nejvyšší správní soud v kasačním řízení rozsudek krajského soudu zruší a věc mu vrátí k dalšímu řízení. Ob stojí-li však důvody v podstatné míře, Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítne a nesprávné důvody nabradí svými. Pro správní orgán je pak závazný právní názor krajského soudu korigovaný právním názorem Nejvyššího správního soudu.“*

O naposledy uvedený případ jde i v projednávané věci a proto Nejvyšší správní soud neshledal důvodnou námitku stěžovatelky, která se dovolávala nesprávného posouzení právní otázky soudem ve smyslu § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., když Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že důvody krajského soudu uvedené v odůvodnění napadeného rozsudku ob stojí v podstatné míře, přičemž pro stěžovatelku se tak stává závazný právní názor krajského soudu

korigovaný právním názorem Nejvyššího správního soudu vyslovený v tomto rozsudku. Za tohoto stavu věci se již Nejvyšší správní soud nemusel zabývat tím, zda-li by v případě práce žalobkyně po přesídlení na území České republiky ve spojení s předchozím přiznáním starobního důchodu ruským orgánem sociálního zabezpečení před přesídlením musel být při vyměření českého starobního důchodu aplikován první odstavec čl. 5 Dohody, nebo jeho odstavec druhý, neboť po „přesídlení“ ve smyslu Dohody na území ČR již žalobkyně nepracovala.

S ohledem na všechny shora uvedené skutečnosti dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná. Proto ji podle § 110 odst. 1 věty první s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl soud podle ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s. s přihlédnutím k § 120 s. ř. s. Neúspěšné stěžovatelce nemohla být náhrada nákladů řízení přiznána a žalobkyni, která naopak byla v řízení úspěšná, podle obsahu spisu žádné náklady v souvislosti s řízením o kasační stížnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. června 2010

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu